

Ieder kwartaal peilen VKW Limburg en UNIZO Limburg naar het aanvoelen van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders over de economische gang van zaken in de bedrijven. De resultaten van deze bevraging worden verwerkt tot één globaal cijfer: de Polsslag Ondernemend Limburg (POL).

Polsslag Ondernemend Limburg april 2025: -1,4

Limburgse ondernemers putten moed

POL blijft wel nipt negatief en noteert al drie jaar lang in de min

Eerste kwartaal 2025 minder zwak dan gevreesd...

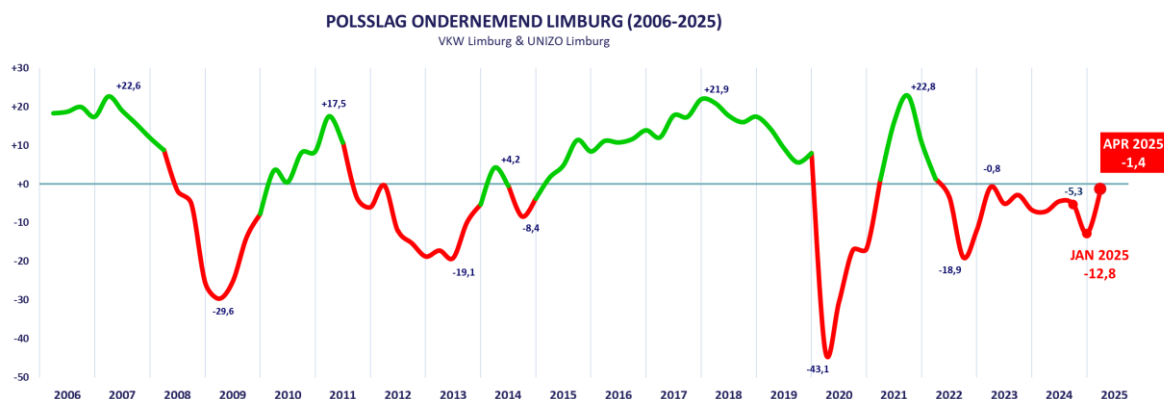
- ▶ Beste kwartaal in anderhalf jaar, maar grote verschillen tussen sectoren
- ▶ Bouw kent een van slechtste kwartalen in 10 jaar, detailhandel evalueert Q1 opvallend sterk
 - ▶ Maar enkel dienstensector in meerderheid positief gestemd over voorbije kwartaal
 - ▶ Naast winstmarges blijft ook export zorgenkind
 - ▶ Omzet, tewerkstelling en investeringen krijgen wel licht positieve evaluatie
 - ▶ Grootste bedrijven claimen koppositie terug, kleinste blijven achter

... en vooruitzichten tweede kwartaal zelfs licht positief

- ▶ Onder impuls van betere omzet- en exportverwachtingen
- ▶ Prognoses dienstensector, groothandel en zelfs productie in de plus
- ▶ Bouw ziet wel herstel, maar detailhandel koestert minst hoop
 - ▶ Middelgrote bedrijven meest optimistisch
- ▶ Dienstenbedrijven en bedrijven 10-49 werknemers enige met duidelijke aanwervingsintenties

VKW Limburg en UNIZO Limburg:

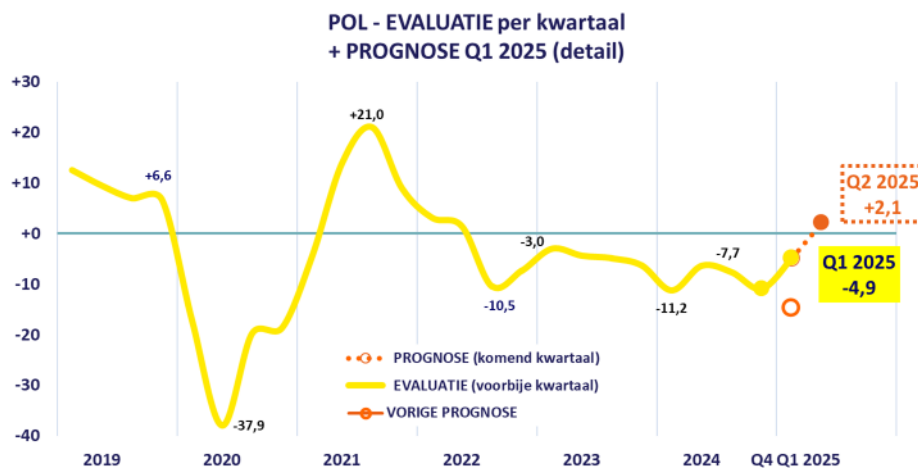
“Dringende hervorming van de automatische loonindex nodig nu internationale concurrentie en handelstarieven oplopen.”

Met het eerste kwartaal van 2025 achter de kiezen, gaat het ondernemersvertrouwen in Limburg terug crescendo. De stevige tik van rond de jaarwisseling wordt uitgewist, zonder echter weer volledig in positief vaarwater te geraken. Dat blijkt uit nieuwste Polsslag Ondernemend Limburg (POL), de bevraging waarmee VKW Limburg en UNIZO Limburg ieder kwartaal polsen naar het aanvoelen bij de Limburgse ondernemers over de economische gang van zaken.

Na de stevige verzwakking tot -12,8 die bij de start van het jaar werd opgetekend, herstelt het sentiment bij de Limburgse ondernemers in april tot **-1,4**. Ondanks die redelijk forse herstelbeweging, blijft het algemene aanvoelen over de Limburgse economie nog steeds nipt negatief. Het is intussen al drie jaar geleden dat de POL nog een positief cijfer kon optekenen.

De drie maanden geleden nog sterk gevreesde verdere verzwakking in het eerste kwartaal van 2025 kwam er niet. Met een evaluatiecijfer van **-4,9** werd het voorbije kwartaal zelfs als het beste in anderhalf jaar gequoteerd. De vooruitzichten voor het tweede kwartaal gaan nog meer de goede richting uit, met zelfs een lichte positieve prognose van **+2,1**. Het is voor het eerst sinds begin 2022 dat een dergelijk positief cijfer in het vooruitzicht wordt gesteld.

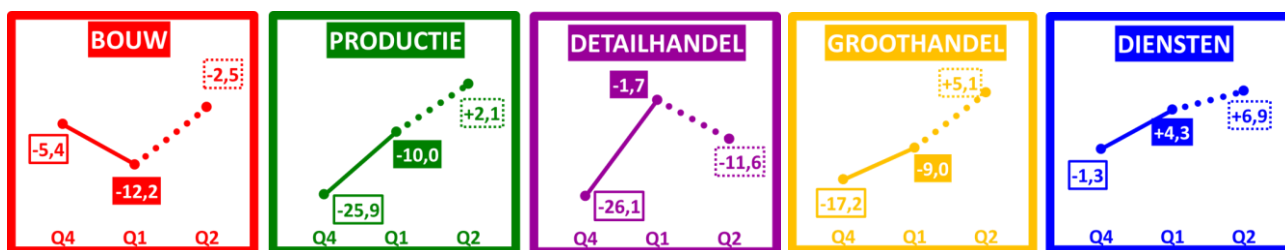

De duidelijk minder negatieve evaluatie van het afgelopen kwartaal vindt **grond in vier van de vijf POL-indicatoren**. Zowel **omzet** (van -1,4 naar +1,8), **tewerkstelling** (van -0,4 naar +2,2) als **investeringen** (van -3,6 naar +0,7) wisten een met relatief lichte stijging een **positieve tekenwissel** te realiseren. De grootste bijdrage komt evenwel van de **evolutie van de winstmarges**, die echter **ondanks de stijging** van -30,1 tot -22,4 nog steeds **stevig in de min blijft** noteren. De **export** volgt de positieve evolutie niet en **verzwakte** in het voorbije kwartaal van +0,1 naar -6,5

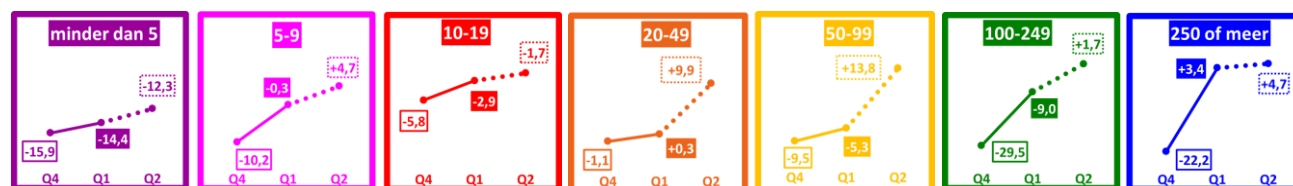

De hogere en licht positieve vooruitzichten voor het tweede kwartaal van 2025 worden vooral aangedreven door **sterkere omzetverwachtingen** (naar +13,5), een meer **bescheiden herstel op vlak van export** (+2,8) en een **verstevinging** tot +8,1 in de **tewerkstellingsvooruitzichten**. De **investeringsappetijt** schiet met een stijging van +0,7 naar +1,5 echter **nauwelijks hoger**. Qua vooruitzichten blijft de indicator op vlak van **winstmarge** als **enige (sterk) negatief** noteren. Men hoopt de afkalving van de **winstmarges** wel verder in te nemen (van -22,4 naar -15,4).

Uit de **analyse van de POL-cijfers** volgens **SECTOR** blijkt dat het voorbije kwartaal **voor de bouwbedrijven** een van de **slechtste** was van de voorbije tien jaar. Hoewel nog licht negatief spreekt er echter nieuwe **hoop uit de vooruitzichten**. Voor **al de overige sectoren** was de **start van 2025 duidelijk veel beter** dan het laatste kwartaal van 2024 én een **pak minder slecht dan verwacht**. Toch evalueerden **enkel in de dienstensector meer ondernemers** het kwartaal **positief dan negatief**. Ook **qua vooruitzichten** blijven de dienstenbedrijven **aan kop**, maar temperen ze niettemin hun verwachtingen, al zijn ze de **enige met echt duidelijke verdere aanwervingsintenties**. Ook de **groothandel** en de **productiebedrijven** kijken met een **klein overschot aan positief** gestemde bedrijfsleiders **reikhalzend uit naar het komende kwartaal**. Daarmee **hopen** ze de **duidelijke verbetering** die, **ondanks een toch nog sterk negatieve evaluatie** van het eerste kwartaal, **werd ingezet** te kunnen **doorzetten**. De **detailhandel** evalueerde het eerste kwartaal van 2025 **uitzonderlijk sterk, zij het nog nipt negatief**. Uit hun **lagere vooruitzichten - als enige sector -** spreekt echter **weinig hoop** om op dat **elan** verder te kunnen gaan.

Naar **GROOTTEKLASSE** gekeken valt op dat er bij de **kleinste bedrijven**, in tegenstelling tot de overige groottecategorieën, **weinig beweging** zit in het **sterk negatieve sentiment**, noch op vlak van de evaluatie van het voorbije kwartaal, noch op vlak van vooruitzichten. De **grote bedrijven** kenden wel een **uitgesproken beter eerste kwartaal**, waarbij de bedrijven met **100-249 werknemers** (op de kleinste na) wel het **meest negatief** bleven, terwijl de **grootste bedrijven** juist terug de koppositie claimden als **meest positief**. De vooruitzichten gaan overal crescendo en (licht) positief, met naast de kleinste bedrijven, enkel deze met 10-19 werknemers als uitzondering. De **middelgrote bedrijven** zijn daarbij het **meest positief gestemd** over het komende kwartaal en willen de komende drie maanden ook het **meest inzetten op investeringen**. De **sterkste aanwervingsintenties** zitten bij de bedrijven met **10-19 en 20-49 werknemers**.

Ruben Lemmens, gedelegeerd bestuurder van VKW Limburg: *“Ondanks de vele onzekerheden en de grote volatiliteit van de voorbije maanden – zeker voor internationaal actieve bedrijven – blijven Limburgse ondernemers niet bij de pakken zitten. Na de stevige terugval rond de jaarwisseling, zien we opnieuw hun kenmerkende veerkracht. Hun gedrevenheid en engagement blijven het halen van de uitdagingen die ze onderweg tegenkomen in de uitbouw van hun onderneming en het streven naar groei en welvaart voor hun omgeving.*

Die obstakels zijn zeker niet verdwenen: de energie- en loonkosten blijven torenhoog, de regelgeving is nog niet vereenvoudigd, en zelfs in economisch moeilijke tijden blijft de arbeidsmarkt bijzonder krap.

Toch biedt de hervormingsagenda van de federale regering – hoe pijnlijk sommige maatregelen ook voor ondernemers zijn – perspectief. De erkenning van het belang om onze maakindustrie te beschermen op verschillende beleidsniveaus, én de voorzichtig veranderende Europese mindset rond regelgeving, geven hoop en de ondernemers putten daar moed uit.

Nu is het zaak om die goede intenties snel om te zetten in concrete maatregelen die het verschil maken op het terrein. Maatregelen die het ondernemers en hun medewerkers niet moeilijker, maar net gemakkelijker maken om onze economie te doen bloeien.”

Bart Lodewyckx, gedelegeerd bestuurder UNIZO Limburg: *“Limburgse ondernemers tonen opnieuw hun veerkracht en vastberadenheid. Ondanks geopolitieke spanningen en sociale onzekerheden blijven ze zich aanpassen en zoeken naar nieuwe kansen. Het herstel in het ondernemersvertrouwen is bemoedigend, en verbeterde omzet- en tewerkstellingscijfers geven hoop. Toch blijven structurele uitdagingen zoals druk op winstmarges en moeilijke exportomstandigheden wegen. Ook zijn de verschillen tussen sectoren en bedrijfsgroottes groot. Terwijl sommige ondernemingen opnieuw vooruit durven kijken, blijven anderen het moeilijk hebben. Ook de loonkost blijft een enorme handicap die heel wat ondernemers parten speelt. Die kost remt het ondernemerschap en de achtereenvolgende indexaties kunnen niet altijd doorgerekend worden naar de eindklant waardoor marges stevig onder druk komen.*

Dit onderstreept de noodzaak van een gericht en daadkrachtig beleid dat álle ondernemers ondersteunt in hun groei en innovatie. Ondernemers zijn en blijven de motor van onze economie, maar ze kunnen dit niet alleen. Het is cruciaal dat beleidsmakers op alle niveaus samenwerken en de juiste maatregelen nemen om de concurrentiekracht te versterken, investeringen te stimuleren en de structurele uitdagingen aan te pakken. Alleen zo kunnen we Limburg economisch sterk en wendbaar houden.”

Over de hand over hand toenemende handelsconflicten waarschuwen VKW en UNIZO Limburg:

*“De nieuwe buitenproportionele importheffing vanuit de VS vormt een bijkomende uitdaging. Waar we ons goed bewust van moeten zijn én tegen moeten wapenen is dat de **Belgische economie een stuk kwetsbaarder is voor de bijkomende inflatiedruk** die door (een opbod aan) extra handelstarieven zal ontstaan. De **automatische loonindexering die zorgt dat verhoogde inflatie met onmiddellijke ingang wordt omgezet in hogere loonkosten voor onze bedrijven** - daar waar dit overal elders en ook in onze buurlanden met vertraging gebeurt - zadelt onze Belgische bedrijven op met een **extra handicap aan de start van de verhevigende internationale concurrentiestrijd**. Dit kost welvaart, business, investeringen en jobs voor onze bedrijven en mensen. Daar mogen we niet licht overheen gaan. Het is dan ook meer dan ooit nodig om een hervorming van de automatische loonindexering op tafel te leggen en het taboe errond weg te halen, om ons te wapenen tegen de bijkomende economische druk en competitieve nadelen die dit systeem voor onze economie en de Belgen veroorzaken.”*

Polsslag Ondernemend Limburg

Algemene analyse - april 2025

POL herstelt stevig, maar blijft negatief: -1,4

Volgend op de opvallend forse verzwakking tot -12,8 die de Polsslag Ondernemend Limburg in januari liet zien - na een lange periode van bijna twee jaar van redelijk stabiele, lichter negatieve noteringen - **herstelt het Limburgse ondernemersvertrouwen** zich in april tot -1,4. Daarmee blijft het algemene aanvoelen over de Limburgse economie, ondanks een **duidelijke opwaartse beweging**, nog dus steeds **niet negatief**. Niettemin is dit de **hoogste notering** voor de POL in twee jaar (-0,8 in april 2023). Om de **laatste positieve POL-notering** terug te vinden moeten we **intussen al drie jaar teruggaan** (+1,3 in april 2022, aan de vooravond van de energiecrisis).

Het algemene POL-sentiment wordt zoals steeds gevormd door een combinatie van de evaluatie van het afgelopen kwartaal en de verwachtingen voor het komende kwartaal van de Limburgse ondernemers.

Eerste kwartaal 2025 stuk minder zwak dan gevreesd... (-4,9)

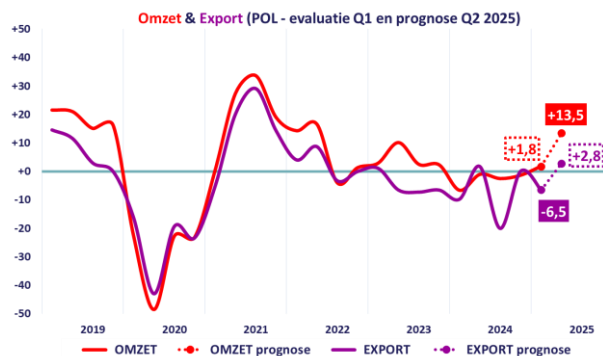
De erg sterke terugval waar de Limburgse bedrijven drie maanden geleden nog vanuit gingen voor het eerste kwartaal van 2025 (prognose van -14,7) werd geen bewaarheid. Het afgelopen kwartaal bleek met een **evaluatiescore van -4,9 veel minder desastreus dan gevreesd**. Daarmee werd het afgelopen kwartaal zelfs het best (minst negatief) beoordeeld in anderhalf jaar, sinds het tweede kwartaal van 2023 een gelijkaardige score opleverde.

Die duidelijk **minder negatieve evaluatie** dan het voorgaande kwartaal komt voort uit een **verbetering in vier van de vijf POL-indicatoren**. Eén **uitzondering**: de **export**, die wel **duidelijk verzwakte** van +0,1 naar -6,5. Daarentegen weten **zowel omzet** (van -1,4 naar +1,8), **tewerkstelling** (van -0,4 naar +2,2) als **investeringen** (van -3,6 naar +0,7) zichzelf **boven de nullijn** te hijsen. Telkens zagen het voorbije kwartaal dus iets meer Limburgse ondernemers een stijging in hun bedrijf van de omzet, tewerkstelling en investeringen dan dat er ondernemers een daling rapporteerden. De **grootste verbetering** zien we bij de evolutie van de **winstmarges**, maar ondanks de stijging van -30,1 tot -22,4, blijft deze indicator **nog steeds zeer stevig in de min** noteren.

jul 2024	okt 2024	jan 2025	apr 2025	TOTAAL
-4,5	-5,3	-12,8	-1,4	POL

Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	EVALUATIE
-6,4	-7,7	-11,0	-4,9	POL - voorbije 3 maanden
-1,1	-2,6	-1,4	+1,8	OMZET
+1,7	-20,0	-19,3	-6,5	EXPORT
-3,4	+4,8	-0,4	+2,2	TEWERKSTELLING
-1,1	+4,8	-3,6	+0,7	INVESTERINGEN
-28,0	-25,5	-30,1	-22,4	WINSTMARGE

Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	PROGNOSE
-2,6	-2,8	-14,7	+2,1	POL - komende 3 maanden
-0,4	+7,6	-11,9	+13,5	OMZET
+4,5	-6,2	-19,3	+2,8	EXPORT
+10,2	+7,6	-0,7	+8,1	TEWERKSTELLING
-6,4	-4,0	-10,2	+1,5	INVESTERINGEN
-20,7	-19,2	-31,4	-15,4	WINSTMARGE

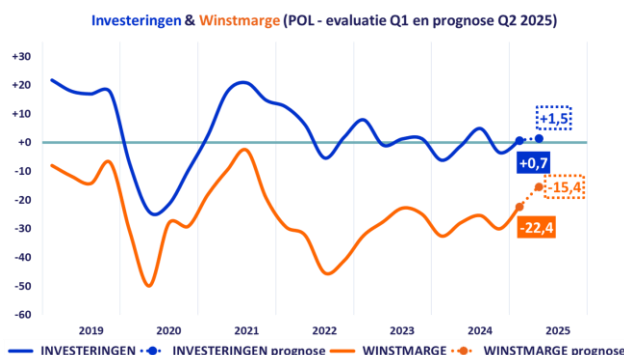
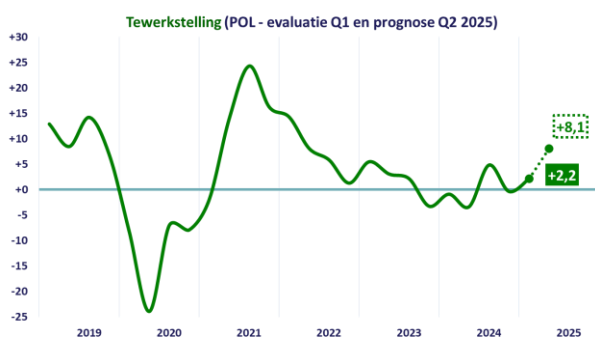

...terwijl de vooruitzichten tweede kwartaal zelfs licht positief klinken (-2,1)

Meer nog dan het minder zwak dan verwachte eerste kwartaal, draagt de **duidelijk hogere en zelfs licht positieve prognose voor het tweede kwartaal** bij aan het opvallende herstel van de POL. Maakte diezelfde prognose drie maanden geleden nog een stevige duik naar -14,7, dan kijkt met het **nieuwe prognosecijfer**

van **+2,1** immers zelfs een **klein overschot** aan ondernemers met **positieve blik** richting de komende drie maanden. Voor een hoger prognosecijfer moeten we al drie jaar in de tijd terugkeren, naar het eerste kwartaal van 2022, toen nog prognose van +12,3 werd vooropgesteld. Sindsdien werd enkel in Q2 2023 ook nog een positief, zij het lager cijfer opgetekend (+1,4). We kunnen dus spreken van de **sterkste vooruitzichten** sinds de inval van Rusland in Oekraïne en de start van de energiecrisis.

De hogere en licht positieve vooruitzichten voor het tweede kwartaal uiten zich voornamelijk door **sterkere omzetverwachtingen** (van +1,8 naar +13,5, vorige prognose was nog -11,9), een **meer bescheiden herstel op vlak van export** (van -6,5 naar +2,8, vorige prognose was -19,3) en een **versteving** van +2,2 naar +8,1 (vorige prognose: -0,7) op vlak van **tewerkstelling**. De **investeringsappetijt** schiet in vergelijking met het voorgaande kwartaal (+0,7) echter **nauwelijks hoger** (+1,5), maar is positiever dan de vorige prognose van -10,2. De indicator op vlak van **winstmarge** blijft naar verwachting als **enige (sterk) negatief** noteren. Al hoopt men de afkalving van de **winstmarges** wel verder in te perken (van -22,4 naar -15,4).

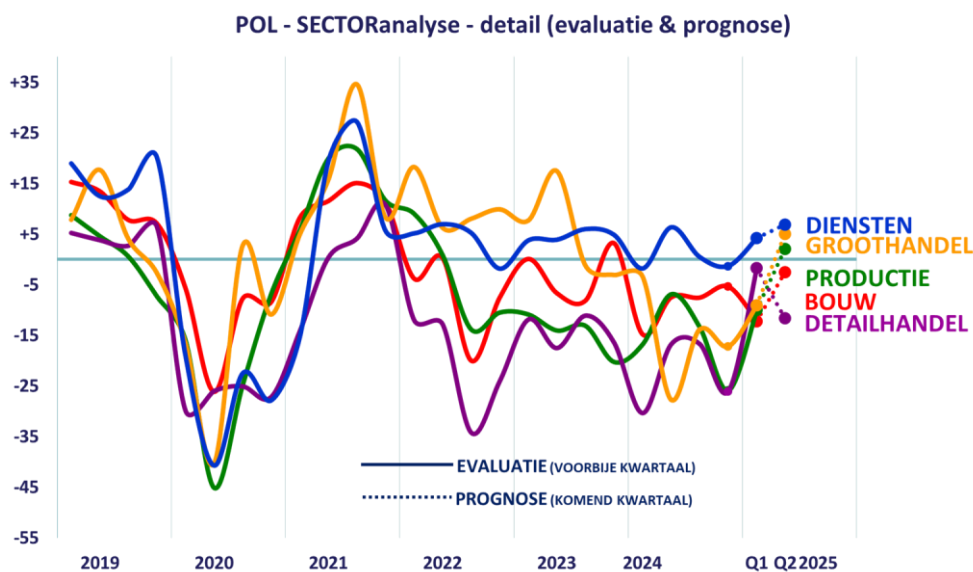

SECTORANALYSE

- **BOUW** van -11,7 naar **-7,4: betere vooruitzichten compenseren ronduit slecht eerste kwartaal**
Het eerste kwartaal van 2025 was met een evaluatiescore van -12,2 voor de **bouwsector** een van de **slechtste kwartalen van de voorbije 10 jaar**. Sinds 2014 werden enkel het eerste kwartaal van 2024 (-14,8), het tweede van 2022 (-20,0, energiecrisis) en het eerste van 2020 (-26,1; corona) met nog lagere scores bedacht. Toch dient gezegd dat de **vrees drie maanden geleden**, toen een prognose van -18,0 werd gegeven, **nog groter** was. Niettemin is de bouw de **enige sector** waarvoor het **voorbije kwartaal (veel) slechter** was dan het laatste van 2024. Dat uit zich **over alle indicatoren heen**. **Meest negatief** evolueerde de omzet (van +1,4 naar -21,3), maar gelukkig lijkt die naar verwachting **terug positief** te draaien in het **komende kwartaal** (+8,2). Met een nieuwe prognose van -2,5 oogt het **komende kwartaal ook algemeen een stuk beter**, al is de bouw daarmee - buiten de detailhandel - de enige sector die het komende kwartaal met weliswaar een **klein overschot van bouwondernemers negatief** inziет. Als **enige sector verwachten** de bouwbedrijven ook nog een **kleine daling van de tewerkstelling** in het tweede kwartaal (-3,3). Ook de investeringen lijken in de sector niet aan te trekken (-1,7).

- **PRODUCTIEBEDRIJVEN** van -24,0 naar **-3,9: hoop op herstel versterkt weg omhoog uit diep dal**

Voor de **maakbedrijven** was het afgelopen kwartaal, **zelfs met een nog duidelijk negatieve evaluatiescore** van -10,0, **fors beter** dan het dieptepunt van het laatste kwartaal van 2024 (-25,9). Nochtans was de hoop daartoe drie maanden geleden niet erg groot (vorige prognose: -22,2). Alle indicatoren vertonen een betere evaluatie. **Export** (-15,9) en **investeringen** (-7,5) bleven het voorbije kwartaal **nog duidelijk in de min**, maar de **omzet stabiliseerde** (+0,0) en op vlak van **tewerkstelling** werd zelfs **voor het eerst in twee jaar** weer een klein **plusteken** geschreven (+5,7). Met een algemene prognose van +2,1 **hoopt de productiesector de ingeslagen weg ook het komend kwartaal** te kunnen verder zetten. **Buiten winstmarge, krijgt elk van de indicatoren een positieve prognose mee.** Voor **investeringen** is dit weliswaar nog **schuchter** (+1,7) en ook op vlak **tewerkstelling** moeten zeker nog **geen wonderen** verwacht worden (status quo op +5,7).

- **DETAILHANDEL** van -27,2 naar **-6,6: weinig geloof in doorzetting sterke start 2025**

Met een evaluatiescore van -1,7 rapporteert de **detailhandel** uitzonderlijk sterk over het eerste kwartaal. **Op de dienstensector** na zijn de detailhandelaren daarmee zelfs het **minst negatief** over het eerste kwart van 2025, daar waar deze sector vaak het minst optimistisch is van alle sectoren. **Alle vijf de indicatoren** deden het duidelijk **beter** dan drie maanden geleden, iets wat we enkel ook bij de productiebedrijven terugzien. Zowel op vlak van **omzet** als op vlak van **aanwervingen** werd een duidelijk **positieve inschatting** gemaakt. Dat geldt niet voor de indicator rond de **evolutie van de winstmarges**, die met -24,3 weliswaar duidelijk **verbeterde**, maar op de productiebedrijven na, het **meest negatief bleef**. Met -10,8 bleef ook de **investeringsappetijt het laagst** van alle sectoren. De **vooruitzichten voor het tweede kwartaal** zetten een **stap terug** naar -11,6. De detailhandel is daarmee de **enige sector die een duidelijk zwakker kwartaal verwacht dan het voorgaande** en die een stuk negatiever blijft dan de bouw, de enige andere sector met een (klein) overschot aan pessimisme (-2,5). De detailhandel is wel stuk minder pessimistisch dan drie maanden geleden, maar het geeft aan dat het **geloof in de verderzetting** van de voor het voorbije kwartaal opgetekende **positieve tendens er niet helemaal is**. De indicatoren voor omzet en tewerkstelling blijven wel in de plus, maar minder uitgesproken dan in Q1.

▪ **GROOTHANDEL** van -17,5 naar **-2,0**: herstel herneemt met **positieve vooruitzichten**

Na een kleine terugval in januari **hernemen** de groothandelsbedrijven de **weg naar boven uit het dieptepunt** dat in het tweede kwartaal van 2024 werd opgetekend. Met een evaluatiescore van -9,0 was het voorbije kwartaal **nog niet om over naar huis te schrijven, maar duidelijk beter** dan het laatste van 2024 (-17,2) én de verwachting drie maanden geleden (-17,8). Op vlak van omzet en investeringen stabiliseerden de zaken (duidelijke verbetering tot +0,0), maar export bleef eerder negatief evolueren (status quo op -7,7). Op een licht negatieve tendens in de bouw na, evolueerde de **tewerkstelling enkel in de groothandel duidelijk negatief** in het eerste kwart van 2025 (van +5,3 naar -16,7). De tewerkstelling groeit ook in het komende kwartaal naar verwachting nog niet (+0,0), maar alle **overige indicatoren** (op winstmarge na) gaan in een **positieve modus**. De **vooruitzichten** voor de groothandel **stijgen daardoor ferm** tot +5,1, waarmee ze de **dienstensector (+6,9) als meest optimistische sector op de hielen** zitten.

▪ **DIENSTEN** van -1,8 naar **+5,6**: **blijft duidelijk de kop trekken**

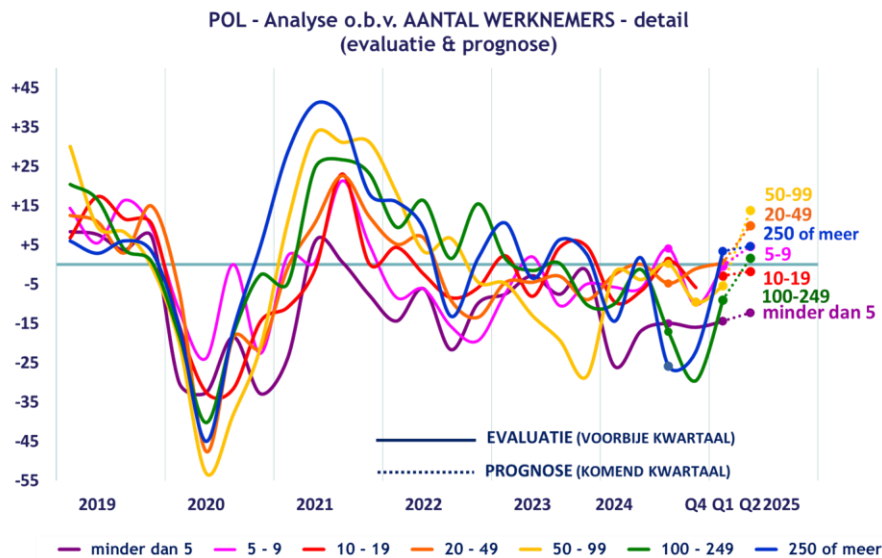
De dienstensector is de **enige sector** waar **zowel qua evaluatie** over het voorbije kwartaal (van -1,3 naar +4,3) **als uitkijkend naar het komend kwartaal** (naar +6,9, vorige prognose -2,3) **meer ondernemers positief dan negatief** gestemd zijn. Nochtans werd **Q1** voor **zowel omzet als winstmarge minder goed ingeschat**, maar werd dit **gecompenseerd** door **meer investeringen** en **meer export van diensten**. Voor het **komende kwartaal** verwachten de dienstenbedrijven **slechts een lichte verdere verbetering**, maar blijven ze het meest optimistisch gestemd. Een **terugval** op vlak van **export** (van +10,7 naar -7,1) en in **mindere mate investeringen** (van +11,8 naar +9,0) zorgt voor een **tempering van de verwachtingen**. Met een prognose van +20,0 is de dienstensector de **enige met echt duidelijke verdere aanwervingsintenties**.

STIJGING/verbetering		DALING/verslechtering		TOTAAL		BOUW		PRODUCTIE		DETAIL HANDEL		GROOTHANDEL		DIENSTEN		SECTOR
jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	
-12,8	-1,4	-11,7	-7,4	-24,0	-3,9	-27,2	-6,6	-17,5	-2,0	-1,8	+5,6					POL
Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	EVALUATIE
-11,0	-4,9	-5,4	-12,2	-25,9	-10,0	-26,1	-1,7	-17,2	-9,0	-1,3	+4,3	-15,0	+0,0	+15,7	+11,5	POL - voorbije 3 maanden
-1,4	+1,8	+1,4	-21,3	-27,9	+0,0	-16,7	+15,8	-7,7	-7,7	-15,6	+10,7	-19,3	-6,5	-4,5	-11,8	OMZET
-19,3	-6,5	-4,2	-1,6	-30,0	-15,9	-42,9	+0,0	-2,4	+10,8	-15,6	+10,7	-0,4	+2,2	+4,2	-1,6	EXPORT
-3,6	+0,7	-1,4	-3,3	-16,7	+5,7	-2,4	+10,8	+5,3	-16,7	+2,9	+3,9	-3,6	+0,7	-1,4	-3,3	TWERKSTELLING
-30,1	-22,4	-26,4	-23,0	-16,7	-7,5	-26,8	-10,8	-21,1	+0,0	-21,9	+11,8	-30,1	-22,4	-26,4	-23,0	INVESTERINGEN
				-38,1	-32,1	-41,5	-24,3	-47,4	-20,8							WINSTMARGE
Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	PROGNOSE
-14,7	+2,1	-18,0	-2,5	-22,2	+2,1	-28,4	-11,6	-17,8	+5,1	-2,3	+6,9	-11,9	+13,5	-26,4	+8,2	POL - komende 3 maanden
-19,3	+2,8	-15,8	+5,9	-17,9	+6,8	-31,7	+5,4	-5,3	+13,0	+9,7	+19,8	-19,3	+2,8	-15,8	+5,9	OMZET
-0,7	+8,1	+0,0	-3,3	-2,4	+5,7	-12,5	-20,0	-41,7	+16,7	-16,1	-7,1	-0,7	+8,1	+0,0	-3,3	EXPORT
-10,2	+1,5	-14,1	-1,7	-21,4	+1,9	-19,5	+2,7	-5,3	+0,0	+7,9	+20,0	-10,2	+1,5	-14,1	-1,7	TWERKSTELLING
-31,4	-15,4	-33,8	-21,7	-45,2	-17,0	-31,7	-18,9	-21,1	+8,7	+7,9	+9,0	-31,4	-15,4	-33,8	-21,7	INVESTERINGEN
						-46,3	-27,0	-15,8	-13,0	-20,8	-7,0					WINSTMARGE

ANALYSE op basis van BEDRIJFSGROOTTE

- De **kleinste bedrijven** (< 5 werknemers) springen eruit door doordat we er, in tegenstelling tot de overige groottecategorieën, **weinig beweging zien in het sterk negatieve sentiment**. Het **voorbije kwartaal vertoonde nauwelijks beterschap** ten opzichte van het voorgaande (van -15,9 naar -14,4). Opvallend: de indicatoren voor **tewerkstelling en investeringen** werden wel een stuk **minder negatief**, maar op vlak van **omzet en export** ging het nog meer **de verkeerde kant op**. Als enige groottecategorie verslechterde bovendien de indicator winstmarge bij deze kleinste bedrijven nog verder. Ook de **vooruitzichten**

vertonen met een prognose van -12,3 lang **niet de verbetering** die we **in alle andere groottecategorieën** wel opmerken t.o.v. hetzij het sentiment drie maanden geleden, hetzij de evaluatie van het afgelopen kwartaal.

- Verder zien we op vlak van de **evaluatie van het voorbije kwartaal**:
 - Een **sterk beter kwartaal** voor de kleine bedrijven met **5-9 werknemers** (van -10,6 naar -0,3)
 - Een **minder uitgesproken verbetering** in de groottecategorieën **daarboven**, met nog resterend **licht negatief cijfer**, behalve voor de bedrijven met **20-49 werknemers** die het eerste kwartaal van 2025 in globo **heel licht positief** evalueren (+0,3)
 - Een **duidelijk beter eerste kwartaal** voor de **grote bedrijven** in vergelijking met het laatste van 2024. De bedrijven met **100-249 werknemers** blijven daarbij echter, op de **kleinste bedrijven na, het meest negatief** (-9,0), terwijl de **grootste bedrijven** met +3,4 juist **meer positieve dan negatieve bedrijven** tellen (ook voor alle indicatoren, uitgezonderd winstmarge).

- Op vlak van de voortuizichten zien we **overal stijgende prognoses**, waarbij:
 - Naast de kleinste bedrijven, er **enkel bij de bedrijven met 10-19 werknemers nog een negatieve prognose** op te tekenen valt (-1,7)
 - De **middelgrote bedrijven het meest positief gestemd zijn** met respectievelijk een prognose van +9,9 (20-49 werknemers) en +13,8 (50-99 werknemers) en zij in de komende drie maanden ook het **meest denken aan investeringen** (respectievelijk +8,2 en +25,0).
 - De **sterkste aanwervingsintenties** echter op het conto van de bedrijven met **10-19** (+20,0) en **20-49** werknemers (+28,6) komen
 - **Het optimisme bij de grote bedrijven** met globaal +1,7 (100-249 werknemers) en +4,7 (+250 werknemers) wel **positief, maar een stuk minder sterk** is dan bij de middelgrote bedrijven.

STIJGING/verbetering DALING/verslechtering

TOTAAL		minder dan 5		5 - 9		10 - 19		20 - 49		50 - 99		100 - 249		meer dan 250		AANTAL WERKNEMERS
jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	jan 2025	apr 2025	
-12,8	-1,4	-16,9	-13,3	-10,6	+2,2	-9,9	-2,3	-5,5	+5,1	-9,1	+4,3	-26,2	-3,7	-21,0	+4,0	POL
Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	Q4 2024	Q1 2025	EVALUATIE
-11,0	-4,9	-15,9	-14,4	-10,2	-0,3	-5,8	-2,9	-1,1	+0,3	-9,5	-5,3	-29,5	-9,0	-22,2	+3,4	POL - voorbije 3 maanden
-1,4	+1,8	-2,7	-12,8	+2,6	+19,4	+5,7	+5,7	+1,8	+4,0	+4,0	+12,5	-42,1	+0,0	+0,0	+10,0	OMZET
-19,3	-6,5	-21,4	-26,7	-28,6	+12,5	-23,5	-20,0	-3,4	+3,7	-23,5	-26,7	-26,7	-7,7	-26,7	+10,5	EXPORT
-0,4	+2,2	-12,5	-2,3	+11,1	-3,3	+13,2	+20,0	+10,9	+2,0	-4,0	-4,2	-15,8	-4,2	-26,3	+10,7	TEWERKSTELLING
-3,6	+0,7	-18,1	-4,7	+2,8	+0,0	+1,9	+5,7	+10,9	+12,0	+0,0	+4,2	-15,8	-16,7	-10,5	+3,6	INVESTeringen
-30,1	-22,4	-25,0	-25,6	-38,9	-30,0	-26,4	-25,7	-25,5	-20,0	-24,0	-12,5	-47,4	-16,7	-47,4	-17,9	WINSTMARGE
Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	Q1 2025	Q2 2025	PROGNOSE
-14,7	+2,1	-17,8	-12,3	-11,0	+4,7	-13,9	-1,7	-9,8	+9,9	-8,7	+13,8	-22,9	+1,7	-19,8	+4,7	POL - komende 3 maanden
-11,9	+13,5	-15,5	+0,0	-2,2	+36,7	-3,8	+11,4	-11,1	+12,2	+0,0	+29,2	-26,3	+16,7	-5,3	+17,9	OMZET
-19,3	+2,8	-27,3	-37,5	+14,3	+0,0	-17,6	-20,0	-10,3	+26,9	-35,3	+6,7	-20,0	+0,0	-30,8	+16,7	EXPORT
-0,7	+8,1	-10,1	+1,2	+5,6	-3,3	+3,8	+20,0	+7,4	+28,6	+4,0	-4,2	-10,5	+8,3	-10,5	+0,0	TEWERKSTELLING
-10,2	+1,5	-17,4	-4,8	+0,0	+3,3	-13,5	-2,9	-3,7	+8,2	+4,0	+25,0	-15,8	-4,2	-26,3	-3,7	INVESTeringen
-31,4	-15,4	-18,8	-20,2	-52,8	-13,3	-38,5	-17,1	-31,5	-26,5	-16,0	+12,5	-42,1	-12,5	-26,3	-7,4	WINSTMARGE